

TEKNOLOGIA BERRIETAKO HIZKERA

Azpeitiar gazteek euskalkiari zukua ateratzen diote

Lagunartean, gero eta gehiago komunikatzen gara idatziz teknologia berriei esker. Garbiñe Bereziartua azpeitiarrak, bere herriko 15-16 urteko ikasleekin elkartu, eta teknologien bidez erabiltzen duten hizkera aztertu du. Emozioak adierazteko baliabide ugari erabiltzen dituztela ondorioztatu du, euskalkia izateak asko laguntzen duela horretan, eta oraingoz, erregistro informal horrek ez daukala eraginik testu formalak idazterakoan.

Testua eta argazkia:

| AMAIA UGALDE BEGOÑA |

“ZERTARAKO idatzi duzu *epaaaaa!!!!* horrela, letra bera hainbeste errepikatuta?”, “*epa* bakarrik jartzen badiozu lehor geratzen delako”, erantzun du gazteak. Hizkiak eta puntuazio ikurak asko errepikatzea da teknologia bidezko elkarriketen ezaugarrietako bat. Horrela ondorioztatu du Garbiñe Bereziartuak, Azpeitiko gazteekin egin duen lanean.

Pedagogiako doktoretza tesian *Ingurune euskalduneko gazteak eta hizkuntza idatzia, eskolan eta eskolatik kanpo* gaia landu du. EHUKo Dream ikerketa taldearen laguntza izan du: “Hizkuntzekin lotutako zerbait egingo nuela argi neukan”. Jasone Cenoz tutoreak eman zizkion arrastoak: “Gaia nahiko berria eta ikerketak egiten hasi gabea da”. Soziolinguistika Klusterraren Hausnartu sariketan bigarren saria irabazi du bere lanak. Ikerketa egiteko gazteek idatzitako testuak aztertu ditu, euren inkestak pasa dizkie eta eztabaida taldeak ere egin ditu tesia garatu ahal izateko.

Erregistro informala

Gazteek ez dute inolako arazorik testu informalak eta formalak bereizteko. Hori da tesiaren ondorio nagusietakoa. Sarri teknologia berriek hizkuntzaren kalitatea kalte dezaketela esan izan da, eta beldur hori normala iruditzen zaio Garbiñe Bereziartuari: “Beldurrak neurri batean sanoak dira, inporta zaiguna-

Bereziartuak azpeitiar gazteak zortedunak direla uste du: “Adibidez, ‘tipo horta’ bezalako espresioak euskaraz garatzen dira. Gazteek badaukate aukera eta inguruak oraindik bultzatzen ditu horrelako espresioak euskaraz bilatzera”.

ren seinale. Baina ezezagunari beldurra da”. Bere ustez ikuspegia aldatu behar da: “Hizkuntza bizirik dagoen heinean, aldatzen joan behar da. Garai berrietara moldatzen joan behar du; horrek mantentzen du bizirik. Gaur egun euskara jatortzat daukaguna ere, ziurrenik gure aiton-amonentzako erdarakadaz jositako *euskañola* izango da”.

Gazte azpeitiarrek, beraz, ez dituzte teknologietan erabiltzen dituzten baliabideak testu formaletan sartzen: “Nik ez dut esaten era-

gingo ez duenik, baina horretarako denbora tarte handiagoa eta ikerketa gehiago behar da”. Idazkuntza akatsen arazoak zeintzuk diren jakitea ez du hain erraz ikusten: “Ortografian eragin dezake, hizkuntzaren estiloan eta hiztegian ere agian, baina lehen ere egiten ziren akatsak”. Akats horiek neurri berean egiten ote diren eta zelako akatsak diren aztertu beharko litzateke. “Euskalkiaren eragina, adibidez, lehenago ere bazegoen testu formaletan. Orain horrelako akatsak ikusiko

Gaztelania eta telebista

GAZTEEK gehienbat euskaraz hitz egiten badute ere, gaztelaniazko espresioak gero eta gehiago tartekatzen dituztela ohartu da Garbiñe Bereziartua. Batez ere telebistaren eragina dela ikusi du: “Esaten zuten telebistaz entzundako espresio batzuk erabiltzen zituztela, *estás coladita por no sé quién* eta. Hori esateko, gurean *txora-txora eginda bago* edo *babi dayola* oso naturalak dira”.

Azpeitian, kaleko eta etxeko hizkuntza gehienetan euskara da eta euskararen erabilera bultzatzen duten faktore asko daude. Hori horrela izanda, telebistak gaztelaniaren erabilera duen eragina begi-bistan geratzen dela ondorioztatu du Bereziartuak: “Beste egoera soziolinguistikoetan pixka bat ezkutuan geratzen den faktorea da telebista, garrantzi handiagoa ematen zaiolako etxekoari, kalekoari... Hemen horiek alde edukita, zer faktore gehiago dauden ikusten dugu”. Gazteek egunean telebistaren aurrean ordu asko egiten dutela dio pedagogoak, eta ez dutela ETB1 ikusten, ez delako erakargarria eurentzat: “Gauza bera gertatuko da euskarak hain osasun ona ez daukan herrietan. Testuinguru soziolinguistikoa edozein izanda ere, kultura kontsumoa bera da”.

bagenitu zeren eragina izango litza-teke, euskalkia idatziz erabiltzearen eragina ala euskalkia ahoz erabiltzearena, besterik gabe?”.

Azpeitian ateratako ondorioak joera baten zantzuak eman ditzake, baina Bereziartuak argi du ezin dela orokortu, eta ikerketa gehiago egin beharko lirakeela: “Konturatzen bagara hau ortografiari ikaragarri eragiten ari zaiola, egin ditzagun ikerketak eta hartu ditzagun neurriak. Hori orain ezin da esan; kalte egiten duenik, ezta ez duenik egiten ere. Hori esateko aztertu egin behar da”.

Azpeitian, euskararen erabilera bultzatzen duten faktore asko daude. Horrela, telebistak gaztelaniaren erabilera duen eragina agerian geratzen da.

Euskararen eta euskalkiaren indarra

Ahozko erabilera antzera, gazteen idatzizko komunikazioan ere euskara da nagusi; euskalkia. “Hipotesian ez nuen planteatu ere egin, baina euskalkiak daukan garrantzira heldu naiz puntu batean baino gehiagotan”. Zentzu horretan azpeitiar gazteak zortedunak direla uste du Bereziartuak: “Adibidez, ‘tipo horta’ bezalako esamoldeak euskaraz garatzen dira. Gazteek badaukate aukera eta inguruak oraindik bultzatzen ditu horrelako esakerak euskaraz bilatzera”.

Bereziartuaren ustez, euskalkiak eskolaz kanpoko jardunean askatasuna ematen die gazteei: “Batua eskolarekin lotzen dute, eta eskolaz kanpo, euskalkiak lagundu egiten die, legerik gabe, askatasunez, hizkuntza aldaera propioa sortzen”. Idazkera horretan bi gauza nahasten direla uste du: “Batetik gazte hizkera dago; gazteek beren gazte izaera horretan beti nahi dute beste hizkera bat eta beste lexiko bat erabiltzea; eta bestetik, teknologietako hizkera. Batzuetan ez da

erraza bereiztea: zergatik egiten dute horrela, gazteak direlako edo teknologien bidez idazten dabiltzalako? Ni ez naiz hain gaztea, eta teknologiak erabiltzerakoan estrategia horiek erabiltzen ditut. *Zer moduz* esateko *Zmz* askotan erabiltzen dut, adibidez”.

Zortiaz jabetzea

Euskalkiak lagunduta, egoera informetarako erregistroa daukate Azpeitian. “Herri askotan ez dago aukera hori, eta Azpeitian askotan ez gara konturatzen”. Euskararen aldeko atxikimendu aktiboaren falta sumatzen du pedagogo azpeitiarrak: “Jabetu beharko ginatke zortea dela eta dagokigun erantzukizuna hartu nahi duenarentzako hor dagoela”. Arnasgune askotako gaitza dela azaldu du Bereziartuak. Kontzientzia horretan eragiteko, hain justu, euskara elkartea sortu berri dute Azpeitian. ■

“Batua eskolarekin lotzen dute, eta eskolaz kanpo, euskalkiak lagundu egiten die, legerik gabe, askatasunez, hizkuntza aldaera propioa sortzen”

